

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru țară pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Un principiu.

Sibiu, 1 Februarie n.

În Caransebeș s'a înființat nu e mult o bancă nouă românească „Banca Poporală”. Direcțiunea acestei bănci, încheindu-și bilanțul anului trecut, a luat laudabilă hotărâre, și a propune adunării generale să dea 5% din venitul net consistoriului diecezan din Caransebeș, pentru a se întrebuințeze banii spre scopuri bisericești-culturale.

Suma nu e mare, pentru că abia are vre-o 400 coroane, fiind banca mică și începătoare; dar nu suma hotărăște, ci principiu. Și principiu îl consacra „Drapelul” din Lugoj în primul număr din numărul de Marți, săptămâna trecută, scriind în el următoarele:

„... Vedem aici un principiu deosebit, care merită luarea aminte, căci ne arată deodată în mod practic o cale precisă, pe care se poate face ceva pozitiv pentru trebuințele noastre arzătoare culturale, bisericești și școlare.

Nu este mare suma, dar face din venitul net. Și este cunoscut, că o bancă, cu cât este mai mică și cu cât mai mic e venitul net, de care dispune, cu atât mai greu poate rupe ceva pentru scopuri publice. Și e negreșit o jertfă mai mare ce o aduc acționarii unei bănci mici, când rup din venitul lor 5%, pentru scopuri culturale, decât la o bancă mare, care are deja o situație sigură în piața de bani, dispunând de rezerve considerabile și de conexiuni financiare, cari îi asigură bani mai ieftini și profit relativ mai mare. Tocmai de aceea merită laudă și deosebită atențiune propunerea direcțiunii „Băncii Poporale”, care fără îndoială va fi onorată și de adunarea generală.

Am luat în mână Anuarul cel mai recent al băncilor românești, care ne arată rezultatul gestiunii anului 1907. Puține cifre ne lămură pe deplin asupra importanței principiului deus în propunerea din chestiune.

Profitul net al tuturor băncilor omâne din patrie a fost în anul 1907 în sumă rotundă: două și jumătate milioane coroane. Dacă socotim 5% din această sumă, face: 25.000 cor.

Socotiți, mă rog, acum ce ajutor important ar căpăta an de an Consistoarele noastre pentru trebuințele arzătoare culturale, bisericești și școlare, dacă băncile noastre în mod solidar ar urma exemplul din Caransebeș, oferind an de an 5% din venitul net pentru scopuri culturale și deosebite de confesiune.

Să fim bine înțeleși, noi nu subliniam aceasta ca și când băncile noastre nu ar da cel puțin 5% pentru scopuri publice, nu! Știm prea bine, că avem bănci cari dau și biușor peste această sumă. Dar fiecare bancă dă separat, după buna chibzuială, așa că ajutorul împărțit se fărâmă. Ce ar fi dacă „Solidaritatea” băncilor noastre ar organiza

aceste ajutoare și sistemizându-le le-ar pune la dispoziția Consistoarelor, ca sume sigure la cari pot conta aceste corporațiuni autonome bisericești cu siguranță an de an în bugetul lor?!

N'ar deveni atunci cu totul superflu a se mai încerca la noi, cum se face la Sibiu, fondarea unei bănci privilegiate pentru sprijinirea născuților noastre culturale, păgubind pe celelalte bănci ale noastre, cari la fondarea lor au contat și la administrarea banilor bisericești, fără de a putea realiza în timp calculabil — dupăcum am arătat aceasta altădată — o sumă atât de importantă, cum este 5% din venitul net al tuturor băncilor noastre!

Iată cuvântul pentru care atribui o deosebită importanță pozițiunii, ce o găsim în propunerea direcțiunii către adunarea generală a „Băncii Poporale” din Caransebeș. Iată de ce am ținut să o scoatem aici la iveală, ca să nu se strecore pe neobservate între noianul de cifre al încheerii socoților băncilor noastre, cari acum sunt la ordinea zilei. Voim să contribuim și din partea noastră la punerea în circulație a ideii, doar doar va prinde rădăcini și ne vom alege cu ceva pozitiv din multele discuțiuni, uneori chiar sterpe, în jurul chestiunii: Cum să venim în mod eficace întru ajutor școlărilor și bisericilor noastre periclitare?!

Știm, că nu este lucru uor, căci acționarii și membrii în direcțiune se păgubesc pe sine, cedând în mod permanent cele 5% din venitul net, cari le ar reveni lor ca supradividendă și tantieme, pentru scopuri culturale. Dar tocmai pentru că membrii direcției „Băncii Poporale” din Caransebeș aduc această jertfă, care merită să fie remarcată, și apelează la adunarea generală ca și din partea sa să se alăture la această jertfă, am ținut să arătăm, că este cu putință a realiza această idee.

La noi sunt multe trebuințe și sunt mari jertfele ce se aduc pentru satisfacerea acestor trebuințe. Și dacă la aparență nu se vede un spor de dai Doamne după aceste jertfe, este că acțiunea de ajutorare nu este organizată și prinsă cu un plan oarecare precis într'un sistem.

Servească exemplul din Caransebeș de îndemn și în direcțiunea aceasta.

Așa scrie „Drapelul” și bine scrie. Dorim și noi, ca exemplul dat de „Banca Poporală” din Caransebeș să fie imitat și de alte bănci, de toate băncile noastre, căci cu puțină bunăvoință toate ar putea să jertfească, nu câte 5%, ci și câte 10-20% din venitul lor net pe altarul cultului poporului nostru. Pentru că în cele din urmă venitul net ele dela popor îl au, deci nu ar face alta, decât ar da o parte din ceea ce au primit dela popor, iarăși îndărăt poporului.

Principiul e deci într'un adevăr bun, frumos și laudabil, și numai

un lucru este, pe care nu-l înțelegem. Cum de „Drapelul” laudă principiul, când el e acceptat din partea direcțiunii „Băncii Poporale” din Caransebeș, și îl combate cu o energie vrednică de o cauză mai bună, când același principiu e proclamat în Sibiu? „Drapelul” laudă „Banca Poporală” pentru că pune 5% din profitul net la dispoziția consistoriului din Caransebeș, dar condamnă înființarea băncii „Lumina” din Sibiu, care va pune la dispoziția consistoriului arhiepiscopalean 47% din venitul ei curat, an de an, cât va exista! E mai mare oare folosul pe care-l va avea biserica dela „Banca Poporală” decât acela pe care-l va avea dela „Lumina”? Ori e altul principiu când e vorba de Caransebeș, și altul când e vorba de Sibiu?

Ni-se va putea spune, aceea ce ni-s'a mai spus, că „Lumina” va fi o bancă de concurență, pusă în coastele „Albinei”, — ceea ce altcum nu e adevărat. Dar adevărat să fie, — oare „Banca Poporală” din Caransebeș nu e bancă de concurență, pusă în coastele „Sebeșenei”? Și dacă o bancă de concurență, mică cum e „Banca Poporală”, laudată de „Drapelul”, poate să facă lucru bun, într'un oraș mic ca Caransebeșul, de ce să nu poată face lucru bun o bancă mai mare, într'un oraș mare, întemeiată anume pentru venitele ei să le pună în cea mai mare parte pe altarul cultului românesc?

Nu vrem să i acuzăm de inconsecvență pe domni dela „Drapelul”, ci ne mulțămim cu faptul, că principiu e aflat de bun și din partea lor, pentru că de aci urmează, că laudă s'ar cuveni, cel puțin în parte, și celor ce au slevat întâiu principiu, și acestia sunt inițiatorii înființării băncii „Lumina” din Sibiu. De aci a venit ideea, impulsul, îndemnul de a se face așa cum au făcut domni dela „Banca Poporală” din Caransebeș, și cum dorim și noi să facă toate celelalte bănci românești. Un lucru apoi să nu scăpăm din vedere, cel puțin pentru viitor. Să nu mai căutăm să împedecăm pornirile bune, numai din motivul, că ele vin dela oameni, cari nu ne sunt tocmai simpatici, ori pentru că ele displac oamenilor cari ne sunt foarte simpatici; pentru că lucrul bun și cu bun gând urzit își face calea și iase biruitoare deasupra, în ciuda tuturor agitațiunilor contrare și a pedecilor ce i se pun. Dovadă banca „Lumina”, care în butul combaterii ce i s'a făcut, cu mare aparat, dar cu slabe argumente, e astăzi fapt împlinit, fiindu-i subscris întregul capital social, astfel, că în curând își ține deja adunarea generală de constituire. Le spunem acestea, numai pentru că „Drapelul” să nu mai vorbească despre „încercări”, când scrie despre banca „Lumina”, întemeiată anume „pentru sprijinirea născuților noastre culturale”, — ci să o învrednicească cel puțin de atâtea simpatii, de câte a aflat că e vrednică „Banca Poporală” din Caransebeș.

Vorbirea deputatului Dr. A. Vlad

rostită în ședința din 25 Ianuarie n. a dietei, la discuția generală asupra proiectelor de lege despre reformele de dare.

On. Cameră! Votarea reformei de dare nu poate forma chestie de partid și astfel, atât eu, cât și colegii mei am putea-o primi, dacă ar introduce dreptatea și plățirea proporțională a contribuțiilor; și de aceea nu suntem de acord cu această reformă, fiindcă nu vedem în această reformă de dare asigurată nici pe viitor o dare proporțională și dreaptă.

Voiesc să reflectez pe scurt d-lui deputat Baross Iános, care polemizând cu deputatul Sándor Pál, a zis că aceia cari doresc a și asigura conducerea politică și socială, să ia asupra lor și contribuții mai mari.

Cine cunoaște într'o oarecare măsură istoria și legile de dare, îmi va permite să afirm, că cu cât are mai mare putere și influență politică o clasă oare care socială, cu atât mai puține contribuții plătește. Puterea politică și povara contribuțiilor stau în proporțiune inversă.

Doar știm cu toții ce a făcut clasa nobilimei când a fost puterea politică exclusiv în mâna ei, anume, și-a folosit această putere pentru a se scuti dela orice contribuții, punându-le în cărcă acelor, cari au fost excluși dela exercitarea drepturilor politice.

Dar aici mai putem constata și aceea, că o categorie socială — aparție aceea ori cărei brânze a economiei, — cu cât a fost mai puternică pe baza bunei stări materiale, cu atât a purtat sarcini mai mici.

Nu încapă nici o îndoială, că cea mai evidentă disproporție în împărțirea contribuțiilor a fost chiar la darea pe pământ, și anume, totdeauna în defavorul proprietăților mici și în favorul marilor proprietari. După aceasta e un fapt nediscutabil, astfel ceea ce s'a așteptat dela această reformă, ar fi fost să se îndrepteze disproporțiile acestea, ceea ce nu se poate face altcum, decât prin un catastro nou de dare. Acolo unde au succes să asigure o proporție dreaptă tot la 10-15 ani se pune sub revizie catastro și cel puțin la 30-35 de ani se compune un catastro nou. La noi vedem, că la compunerea noului catastro de dare se împotrivesc chiar proprietarii mari. (Contra-ziceri) Mă rog, on. cameră, tocmai O. M. G. E. se împotrivesc întotdeauna la stabilirea noului catastro de dare. Și oare cine a pus pe tapet pretensunea de a se contingența darea de pământ? Știm, domn deputat Baross a spus, că asta s'a întâmplat în favorul proprietății mici. Asta nu-i adevărat, căci din contră, tocmai proprietatea mare a pretins contingentarea.

În ce privește catastroal dării de pământ, proiectul de față dispune, că schimbările întâmplătoare în ramul cultivării să se îndeplinească din oficiu, dar schimbările în ce privește darea de venit după grade și clase trebuie să se ceară într'un termen precluziv, și în aceste cazuri hotărăște comisia regnicolă de dare. Eu admit, că această dispoziție, dacă s'ar aplica obiectiv, ar putea vindeca înocăva nedreptățile ce i-se fac proprietății mici în raport cu proprietatea mare. Dar cine e încredințat cu executarea acestei legi? Ale cărni interese sunt apărute acolo? În primul rând sunt apărute ale fisoului, prin aceea, că ministrul de finanțe numește 14 membri în comisie, sunt apărute interesele proprietății mari, de oarecare Casa magnatilor e reprezentantă exclusivă a marelui proprietăți, și așa cred, că parlamentul de acum încă mai mult apără marea proprietate, decât pe micii proprietari. Între astfel de împrejurări clasificarea nu se va face în detrimentul marelui proprietăți.

În virtutea legii noi darea de pământ va scădea cu 20 la sută, și coned și știu, că în ce privește proprietatea mică aceste 20 la sută se validează și în viața reală; dar eu totuși altcum stă lucrul, când

e vorba de proprietatea mare. Căci doar știm, că s'a luat după catastru un venit de 310 milioane, însă după cum au amintit mai mulți antevorbitori, venitele proprietății de pământ sunt cu mult mai mari, ceea ce e sigur, — s'an provocat doar o ratori la di ministru Wekerle, ca ministru de finanțe, zicând că a spus c'o ocazie, că venitul proprietarilor de pământ e de 3 miliarde. Asta s'a și întâmplat. În vorbirea sa ținută în Camera magnaților în 9 Februarie 1907 a zis între altele, că venitele proprietății de pământ în Ungaria sunt de 3 miliarde, ale industriei, socotind și industria mică, de 2 miliarde.

Dar sub venitele proprietății mari s'a înțeles și cultura vitelor, și eventual admit și industria agricolă, dar și aceea trebuie s'o admită ori-cine, că abstrăgând de la cultura vitelor și de la industria agricolă, se poate spune că ajunge la 2 miliarde.

Acum, dacă venitul proprietății de pământ e de 3 miliarde, iar dare plătește 20 la sută pe venitul catastral de 310 milioane, atunci în realitate proprietatea mare abia plătește dare mai mare de 2 la sută și jumătate. (Mișcare).

Wekerle: Rătăcire!

Dr. A. Vlad: Dacă venitul catastral al proprietății este de 300 milioane și dacă venitul curat net ar fi numai doi și jumătate ori mai mare, dupăcum espune di ministru — fiindcă atât ia ca bază de dare pentru venit, — atunci ar fi o imposibilitate ca proprietatea să plătească 240 milioane numai în interese. Căci știm cu toții — și tocmai di deputat Baross a cetit mai înainte — că o datorie mai mare de 4 miliarde apasă proprietatea, și alți statisticieni au statorit, că proprietatea plătește aproape 240 milioane de coroane numai interese, fără amortisare; și acum dacă venitul net ar fi de 2 și jumătate mai mare ca venitul catastral, — ar fi imposibil să poată exista proprietarii noștri, căci nu le-ar rămânea nimic pentru susținere, plătind darea.

Onorată cameră! E vătămător proiectul și din cauza aceea, că ridică darea de pământ pentru o parte însemnată a proprietarilor, și încă într-o măsură considerabilă anume, urcă darea de pământ a locuitorilor din graniță.

Aceștia n'au plătit cotisație pentru despovărea proprietății, fără care darea lor a fost aproape cu 3 la sută mai mică decât cheia de 20 la sută, cu care îi îngreunează pe viitor. (Sgomot).

Aceștia de aceea n'au plătit, pentru că n'au fost iobagi, și pentru că cotisația pentru despovărea proprietății a servit unui scop special. (Sgomot). Dacă legislațiunea a stat atunci pe acel punct de vedere, că a absolvat pe granițeri de la cotisația pentru despovărea proprietății, atunci este neechitabil și imposibil a ridica darea acestei părți însemnate a locuitorilor țării prin o astfel de reformă a dării, care țânțește scăderea dării.

Țin — mai departe — de neocorectă acea dispoziție a legislațiunei, prin care e ridicată darea de casă — chiar pentru clasele sărace — dela 1 coroană 60 fileri la 2 cor.

Țin de neadmis bilă ștergerea minimumului de existență la dare de interese după capital.

Cea mai mare greșală a reformei zace însă în aceea, că introduce numai dare de venit general, micșorând într-o câțva prin introducerea ei neproporțiile existente pe care le susține însă și mai departe la contribuțiile celelalte.

Pentru că numai dacă luăm de bază darea de venit putem să-i îngreunăm pe acei cari pot plăti și să-i ușurăm pe cei neputincioși. Proiectul actual de lege susține și pe mai departe sistemul nedrept și neproporțional al dărilor directe de până acum, sistând minimul de existență d. e. la dările de interese după capital și venit, — și introducându-l numai la darea generală de venit.

Onorată cameră! Din punct de vedere principal nu e adevărat că minimul de existență și darea progresivă se poate aplica numai la darea de venit. Știu, că știința financiară a stabilit această teoremă științifică. Astfel de teoreme au însă o valoare dubie, învătății le scot la iveală pentru anumite scopuri, sau pentru motivarea unor instituții existente nedrepte, știind însă tot așa de bine că cu tot adevărul acesta științific au fost și sunt țări, cari abstrăgând de la acest afirmativ adevăr științific, au introdus minimul de existență și la celelalte. Iată d. e. Anglia, care acceptă sistemul impositelor pe anumite obiecte, dar eliberează de dare un minim de existență până la 150 de funți, și tot în Anglia vedem că cu toate că darea contrară nu este dare de venit, există totuși până la o măsură oarecare, dare progresivă, întrucât pentru venitele sub 700 de funți cheia de dare este alta, decât pentru venitele peste 700 funți.

Darea de interese după capital și darea de rente la noi nu a fost dare de venit și totuși a fost cunoscut minimul de existență, dar iată legea bavareză care de asemenea cunoaște minimul de existență la darea de interese după capital și la darea de rentă și astfel nu e corect că introducerea minimumului de existență și a dării progresive ar fi contrară naturii dărilor pe obiecte. (Sgomot).

Prez.: Rog liniște.

Dr. A. Vlad: Știm toți că în toată lumea după venitele fondate (sigure) se plătește o dare mai mare. Venit fundat oferă în prima linie pământul și casa, și numai după aceasta vine capitalul și renta. La noi vedem proporția tocmai întoarsă: la noi se plătește dare mai multă după casă, după aceea vine capitalul, și dacă considerăm venitul faptic, mai puțină dare se plătește după pământ. Nu pentru aceea excepționez eu acest lucru, pentru că fiecare se împartășește de acest favor, oi numai pentru aceea, pentru că numai marea proprietate se bucură de acest favor.

Comisia financiară a făcut unele schimbări în proiectul dlui ministru de finanțe, dar după părerea mea cele mai multe schimbări s'au făcut în pejus și nu în melius. O astfel de schimbare în pejus a fost d. e. darea de interese după capital la depunerile spre fructificare, care dare cu toate că în proiectul ministrului a fost coborâtă la 5 procente, au ridicat-o din nou la 10 procente, neluând în considerare, că aceste venit servesc din nou ca bază de dare la darea generală după venit; astfel nu 10 procente, ci 15 procente vor suporta de acum înainte, întrucât da-

rea de interese după capital eventual serveste de întregirea unui astfel de venit, care aduce cu sine aplicarea unei scale de 5 procente. Este inconsecvență, că ademenind capitalurile străine cu favoruri, subvenții și cu multe altele, aici la noi facem imposibil, sau îngreunăm dezvoltarea capitalului nostru, supunându-l la o dare neproporționată.

Vedem, că țara, care dispune de cel mai mare capital, Franța, nu încasează dare de interese după capital, decât abia 4 procente.

Vedem apoi, că în Austria după capitalurile depuse la bănci încasează ca dare numai 1 și jumătate percent; după alte capitale 2 procente și numai în cazuri excepționale aplică cheia de 10 procente.

În Bavaria scutesc dela dare un anumit minimal de existență, apoi încep cu o scală de 1 și jumătate percent; așa progresiv tot crește darea de interese după capital și numai la 100 000 de mărci se aplică cheia de 4 procente. Față cu aceea țări la noi, în țara cea mai săracă în capital, unde nu e posibilă întărirea nici a agriculturii, nici a industriei, fără a recurge la capital străin, prin reforma proiectată se face imposibilă gruparea capitalurilor. (Zgomot. Președintele sună).

Asemenea a făcut schimbări incorecte comisiunea financiară și la darea întreprinderilor și societăților obligate la sooteală publică.

Aceasta parte a proiectului, după părerea mea, e imorală, pentru că sau perzecată uzura și astfel statul nu se împartășește dintr'un venit imoral, sau întrucât acest câștig nu ar fi de caracterul uzurei, statul nu ar trebui se îngreuneze institutelor de credit în așa măsură, cât își vor perde clienții încrederea în bănci.

E necorectă stilizarea comisiei financiare și din cauza, că băncile din provincie, nici celea mai mari nu pot exista pe lângă un venit de 3 procente. Altcum e lucru știut, că partea mare a băncilor din provincie nu pot ajunge la imprumutul suficient pentru economizare și nu primesc reescontul recerut dela banca austro-ungară, ei își plasează cambiile la bănci mai mari din Budapesta, sau la cercurile financiare, cari lucrează cu escont, unde cel puțin cu 1—jumătate percent încasează mai mari interese, decât banca austro-ungară. Cum se poate crede, că banca din provincie să-și poată înființa din jumătate percent acel capital de asigurare care se recere pentru îndestulirea eventualilor perderi? Acest lucru e cu totul imposibil și astfel silim aceste bănci să lucreze cu uzură.

Proiectul original a fost în unele privințe mai acceptabil. (Zgomot. Președintele sună) Singurul defect, că statorsește maximal de interese fără luarea în seamă a pieții financiare... (Zgomot. Cuvintele vorbitorului nu se pot auzi)... nu a luat în considerare, că o schimbarea situației politice, cu scumpirea banilor și banca Austro Ungară poate ajunge în acea situație, ca să ia interese de 7—8 procente, și între astfel de împrejurări institutelor financiare, cu atât mai puțin, institutelor de credit — nu sunt în stare să-și acapareze reescont de 8 procente.

Între astfel de împrejurări, onorată Cameră, cu toate, că este necorect — din

punct de vedere al uzurii — totuși ar fi corespuns mai bine legii statorirea cheii de 8 procente. Știm, că legea de uzură esclude numai procentul mai mare de 8 procente și nu admite staveria judiciară. (Va urma.)

Preotul și școala confesională

de Emanuil Pop.

(Urmare.)

I. Planul de învățământ.

Din mai multe părți am înțeles, că planul nostru actual e prea pretensiv. În vederea ridicării școlii noastre la nivelul potrivit, și pe care îl voiu aminti la alt loc, nu mă pot într-o toate identifica în păreri cu aceia și din motivul, că nici împrejurările în cari trăiește poporul nostru nu sunt aceleași. Eu zic însă, că planul nu cuprinde în sine material, care să servească fitorului țăran cu cunoștințe practice. Așa d. e. regularea văilor prin tăierea cotiturilor și avantajile provenite prin tăierea lor pentru binele obștesc, modul de a se împedea formarea păraelor, plantațiuni de pădure, folosul pădurilor, folosul ridicărilor de pământ (haturi) între holdele (agrii) de pe coasta dealurilor, animale, pasări și plante cari se pot împământeni și la noi, îngrijirea și valorizarea produselor ce le dobândim dela acestea, cultivarea și folosul acestora, plante medicinale și de înfrumșetare (din cari se pregătesc articoli cosmetici), modul de a crea venit pe seama casei, avantajile unei plante față de alta din punct de vedere a solului, a rodirii, a conservării și a prețului de vindere, reuniuni, obiceiuri etc. etc.

Lipsa de asemenea cunoștințe, explică pentru ce copilul terminând școala, rupe orice legătură cu ea și cu cartea, scurt zis, el ajuns în lupta vieții, e tot atât de neajutorat ca și acela care n'a cercetat școala.

II. Mijloacele de învățământ.

Ca mijloce de învățământ servesc: 4) *Manualele școlare*. Aceste încă nu sunt scutite de scăderile planului. Pe lângă acestea tractând ele materialul, parte prea concis, scurt, în mod reasumător și parte perzându-se în descrieri lungi de catedră și obositoare, se prezintă prea abstracte, aride, și deci neplăcute elevului.

Nu știu pentru ce nu se țânțește la compunerea manualelor popularizarea științei, primindu-se, aranjându-se și îmbrăcându-se materialul cu considerare la trebuințele poporului? Știm, că copiii le plac poveștile și că ei de mici se deprind și la economie. Deci pentru ce nu introducem pe elevi mai de timpuriu în cunoșterea naturii și a modului de lucrare rațional, potrivindu-i materialul cu priceperea lui? Sau, doar vom ca ei ca viitori țărani să nu-și știe forma în mama natură o grădiniță fericită?

Aduc un exemplu. 1. Geografia. Această să se predee în forma unei istorisiri, în forma unor impresii de călătorie.

Călătorul X. să ne spună despre forma pământului din diferite localități, regularea văilor, produse, animale (flora, fauna), climă, ocupațiunea și modul de lucrare rațional al locuitorilor, drumuri, întocmirea locuințelor, îmbrăcăminte, hrană,

FOIȘOARĂ.

O întâmplare interesantă.

Din englezește.

(Urmare.)

— „Așa cred, că numele doctorului Ricketts îți ofere destulă garanță, că toate sunt în bună regulă și că nici umbra bănelui nu poate să cadă asupra mea. Cu el împreună vei examina starea sănătății surorii mele, și dacă după cele constatate vei denega subscrierea certificatului, eu îți plătesc competențele și nu zic nimica. Sunt mulțumit. Dar durere, pres sunt convinsă, că și dta vei împărtăși părerea lui Dr. Ricketts. Ași fi cea mai fericită în lumea aceasta, dacă nu s'ar constata necesitatea de a interna pe sora mea, dar nu am nici o speranță, că dta o vei declara de sănătoasă. Doctorul Ricketts a spus categoric, că e ne bună și m'a întărit astfel în presupunerile ce le aveam. În sanatoriu însă poate fi primită numai pe baza atestatului subscris de doi medici. Doctorul Ricketts a promis că-l subscrive și ține în secret întreaga afacere. Te rog și pe dta să faci asemenea, pentru că ce interes ar cere, să iasă în publicitate secretul îngrozitor al familiei noastre? Așa e, că-mi dai cuvântul dta de onoare, că vei ținea ascuns secretul familiei noastre?”

— „Da, — răspunsei eu, — dacă doctorul Ricketts a constatat deja și a stabilit starea sănătății surorii dta, atunci

eu nu pot decât să mă alătur la părerea lui și să-i acceptez diagnoza. În cazul a ceea te asigur de discreția mea.”

— „Îți mulțumesc domnule medic, îți mulțumesc. Imi promiți deci, că nu vei căuta se afli cine sunt? Nu vei vorbi cu nime, nici cu vizitiul, nici cu servitorul, ci vei examina numai pe bolnava, iar când te va duce trăsura acasă, vei lăsa perdelele tot slobozite, ca se nu vezi și se nu ști pe unde ai umblat cu trăsura? Le faci toate acestea?”

Am întârziat cu răspunsul, pentru că mi se părea atât de ciudat, atât de misterios întreg lucrul.

— „Dacă 'mi promiți necondiționată tăcere și discreție, primești un onorar de zece mii!”

Zece mii! Ofertul era prea ademenitor. Și în sfârșit, dacă doctorul Ricketts a examinat starea sufletească a bolnavei, ca specialist cu renume, eu pot se fi liniștit și nu am motiv se resping condițiunile cam ciudate ale fetei acesteia necunoscute.

Mi-am dat învoirea, iar tovarășa mea între suspine aproape hysterice mi-a adresat câteva cuvinte de mulțumire, apoi a tăcut și în liniște ne-am continuat drumul. Am mers cale de o oră, în fuga cea mai mare a calilor, dar ideea nu aveam, că în ce direcțiune. În urmă s'a oprit trăsura, servitorul a sărit de pe capră și a deschis ușa cupenului, tovarășa mea i-a adresat câteva cuvinte într-o limbă cu totul neînțeleasă de mine, și apoi iarăși a închis ușa trăsurii.

— „Scuzați domnule medic, — zise ea, — dar întâiu trebuie să vă leg la ochi. Nu dubitez în promisiunile dta, dar vreau să fiu cu totul sigură. Nu vreau ca dta să poți recunoaște cândva casa aceasta.”

Nu aveam motiv să mă împotrivesc. Mă ademenia suma promisă de zece mii, pe care nu voiam să o perd.

— „Bine e doamnă, legămă la ochi, dacă așa voești!” răspunsei eu.

Dama îmi legă ochii cu dexteritate, apoi chemă servitorul, care mă luă de braț și mă conduse în casă. Am urcat niște trepte, pe unde era lumină mare, pe care o vedeam și prin legătura dela ochi, iar pe jos simțiam că sunt niște covoare fine și groase. Când mi s'a luat legătura dela ochi, m'am aflat într-o odaie frumos mobilată, însă cam întunecoasă, și înaintea unui pat de metal, de o construcție admirabilă italiană.

În față aveam pe Dr. Ricketts, renumitul specialist. Îl cunoșteam încă dela universitate. Privea la mine tăcut, de sub genele sale cele stufoase, apoi trasă puțin tabac pe nas și se apropie de pat. În pat zăcea o femeie frumoasă, cea mai frumoasă din câte văzusem eu. În ochii ei se vedea însă cum arde un foc sălbatic. Mă uitam la ea cu mare compătimitare, pentru că prima vedere și-a tradat teribila boală de care suferea. Am văzut, că mințea ei e întunecată. Abia ne-a văzut, și a început se strige în ton plângător, ochii i se umflară și sculându-se de jumătate în pat îmi spuse în mod poruncitor, îndreptânduși spre mine mâna de o formă clasică:

— „Pleacă de aici, uoigașule! Ne mernicule și lașule uoigaș! Te-am demascat, acum pleacă, pleacă!”

A căzut apoi iarăși obosită pe perinile din pat, și-a ascuns fața între perini, și s'a acoperit cu plapoma peste cap, așa că nu am mai putut vedea nimica. Auziam însă strigătele ei pițigăiste.

M'am întors cu fața întrebător spre doctorul Ricketts. El clătina din cap și-mi făcu semn să-l urmez. Ne am dus amândoi în salcunul de alături, unde tovarășa mea ne aștepta. Avea și acuma vâlul pe obraz.

— „Domnule Holmes, ai examinat pe sora mea?” — mă întrebă ea.

— „Încă nu doamnă! Ași vrea să adresez unele întrebări domnului doctor Ricketts.”

Ea clătina din cap aprobator și ne lăsa singuri.

Doctorul Ricketts era scump la vorbă și eu mă simțiam foarte măgulit, în urma complesanței cu care se purta față de mine, considerându-mă de egal cu dânsul în ale științei. Mi-a spus, care e părerea lui. Tineră fată din pat e ne bună, suferă de mania persecuțiunei și în fiecare vede pe inamicul ei. Ne-am dus apoi iarăși la bolnava, care ne-a primit cu aceleași strigări zguduitoare, și cu toate împotririile ei am examinat-o cu deamănuntul, constatând, că afară de întunecarea minții, altă boală nu are, și în urmă m-am pus și eu numele lângă al doctorului Ricketts, pe atestatul în care ne-am dat învoirea, ca bolnava să fie internată într-o casă de sănătate.

(Va urma.)

limba locuitorilor, instituțiuni, obiceiuri, rețineri, fabrici, țiguri, valoarea diferitelor produse, conversațiile lui cu oamenii, spăimăntarea de dialecte etc. etc., toate acestea presărate cu bucuriile și suferințele îndurate, apoi reîntoarcerea lui și bunăstarea la care s'a ridicat prin aplicarea celor învățate.

În forma aceasta fiind întocmit acest obiect, am avea un „Robinson“, un studiu plăcut pentru elev și un povătuitor practic pentru poporul nostru. Oaci și poporul are predilecție pentru povestiri. Și aceasta cu atât mai vârtos ar fi cufiță și recentă, cu cât istorisește chestii de actualitate, mai aflând în ea și un fruct de înfruntare. Ce orizonturi largi ar deschide un asemenea manual, darși cunoștințele astfel preluate ar fi durabile, și deci folositoare.

Dar nu mă îndosco, că părerea mea asupra acestui obiect, ca formă poate fi taxată de riscantă, naivă, poate și paradoxală. Ca fond însă ba! Căci nu prin numiri false și topografice seci, ci numai prin cunoașterea naturii mășterii sau bogate, a celei ce mizează, a progresului ajuns în diferite colțuri ale pământului, se poate ridica la culoare și fitorul țărân român.

Aduc un exemplu cam cum ar trebui predat acest obiect:

Un loc însemnat în comitatul Hunedoarei e comuna Criștior, care e așezată pe un șes (în cea mai mare parte) înconjurat jur-impjur de dealuri, ramuri de ale munților Drocia highiş și ale munților apuseeni, numiți și metalici. Printre aceste dealuri își face cursul dela miazănoapte spre miazăzi râul Crișul-alb, care primește în sine, dela răsărit Valea-Bucureștilor, iar dela răsăritul de miazăzi Valea-arsului, care își are izvoarele în dealurile din hotar.

Pe cele două dințaiu dealurile nu le îndesue, așa că ele se pot răsfața în cursul lor, cea din urmă e foarte strâmtorată de dealuri, de unde poate i-s'a și dat numele.

Clima comunei e stămpărată.

Șesul și dealurile sunt bine cuvântate de Dumnezeu, oaci șesul e roditor, iar dealurile parte sunt acoperite cu păduri, parte conțin comori de aur și numai o mică parte sunt pleșuve și răpoase. Comorile de aur se scot prin săpături adânci și ramificate, care se numesc mine sau băi. Aceste băi se lucră de mii de ani. Istoria pomeneste pe Agatirzi, Daci și Romani. Și de atunci până azi și cine știe câtă vreme, comora lor a fost și va fi un mare bine pentru oameni. Dar aceste comori mine altul nu le-a știut scoate cu atâtea iscusințe ca poporul german, care prin societatea „12 apostoli“ le are azi, în cea mai mare parte în stăpânirea sa.

Bogăția locului a atras aici mulți oameni, dintre cari 1000 suflete sunt bășinși, iar peste 8000 sunt coloniști și străini.

Locuitorii se ocupă parte cu lucrarea pământului, parte cu băieșitul, parte cu comerțul și meseriile.

Cultura pământului se face fără iscusință, numai în 3 țărini, cultivându-se cucuruz, grâu, puțin ovăs, alac, fasole, crămpene și căneșă comună. Nutrețuri necesare nu se cultivă (luferă, trifoiu, napi etc.) de unde economia de vite e înăpoiată. Cu legumăritul, pomăritul, cultura galțelor, industria de casă și stupăritul, nu și bat capul! Și urmarea acestei nepăsări e, că roadele ce le căștigă, pe lângă toate că pământul e roditor, nu ajung nici proprietarilor de pământ, de cum și coloniștilor și străinilor.

Neglijată fiind economia în toți ramii ei, altă s'a folosit de aceasta. Așa cățiva Sarbi arăndu-l dela băstinași câteva grădini, cultivă cu mare pricepere legumăritul, și provăd cu legumi, nu numai pe coloniști, ci și pe proprietari; și făcând bună dobândă, pleacă cu sfârșitul toamnei să petreacă iarna în țara lor. Nici pădurile nu sunt mai îngrijite. Aceste se tale cu multă lăcomie, așa că lipsa de lemne va fi nu peste mult simțită. Docurile pleșuve și neroditoare nu le plantează cu pădure; iar stavila contra formării păraclor nime nu pune.

Lipsa mijloacelor de traiu, ivită din aceasta nepăsare, a adus cu sine ca și proprietari de pământ să se ocupe, în cea mai mare parte, și cu băieșitul. Puțini având băile lor, lucră în acele după cum li taie capul, iar cei mai mulți lucră la societatea „12 Apostoli“. Dar lucrul lor nu e așa bine plătit ca al coloniștilor din motivul, că ei mai au de ale traiului și din economie, nu ca coloniștii.

Lucrarea băilor de sub stăpânirea „12 apostoli“ se face însă cu multă iscusință. Sub conducerea unor bărbați experți — montaniști și ingineri, — și prin întreținerea de mașini felurite, puse în mișcare cu electricitate, lucră peste 2000

oameni. Aurul se scoate parte curat, parte în piatră. Pe cel din piatră îl estrag în fabrica numită „șteampuri“, unde piatra se macină, spală și apoi aurul se alege și prinde cu ajutorul mercuriului (argint viu) și în urmă se arde în cupitoare anumite. Aici lucră peste 1000 oameni. — Spălăturile de făină, ce se scurg din șteampuri în Criș, pe anumite canale, dau apoi o culoare albă, de urde și numirea de Crișul alb.

Lucrul în baie e greu! Fînd băile adânci și ramificate, e multă stropăție, să ivese izvoare; iar aerul, neputându-se în deajuns premeni, e înădușitor. Străbătore prin aceste greutăți aduce cu sine, că încălțămintele și vestimintele băieșilor să se destrame iute. Nici în șteampuri nu e ușor. Aici, din pricina sgomotului ce-l fac mașinile, mulți își pierd auzul. Pata lucrătorilor variază între 20—60—160 cor.; iar a oficialilor 180—600 cor. lunar.

Modul de lucrare a acestor băi și întocmirea șteampurilor, atrage mulți vizitatori străini, cari toți admiră iscusința Neamului. (Va urma.)

NOUTĂȚI.

Din parlament. Sâmbătă a fost terminată în dietă discuția generală asupra reformelor de dare. Proiectele de lege, opt la număr, au fost primite ca basă pentru discuția specială, care se începe Mercuri. Astăzi și mâne dieta nu ține ședințe.

Conferența părintelui Gh. Tulbure, ținută Duminecă (18/31 Ian.) în sala festivă a „Casei Naționale“ a fost ascultată cu plăcere de un public numeros. Conferențiarul a vorbit despre „Coloniile macedo-române din Ungaria și tinerețea lui Șaguna“, arătând însușirile de rasă ale Macedoromânului și analizând factorii interni și externi, cari au contribuit la dezvoltarea și desăvârșirea personalității lui Șaguna. A accentuat, că despre acest arhieru s'a scris până acum foarte mult, dar în esență foarte puțin, indicând problema grea, ce își asemnează celce vrea să scrie de acum înainte biografia lui Șaguna. Arată apoi, că privitor la tinerețea lui Șaguna până acum numai dl profesor seminarial Lupaș a scos la iveală date sigure și foarte interesante în capitolul său despre „Anastasia Șaguna“ publicat în „Convorbiri Literare“. De încheiere cetește din această revistă aprecierea dlui Lupaș asupra acestei vrednice matroane române, care a dat bisericii noastre pe cel mai mare arhieru.

Pentru nefericiții din Sicilia. Corpurile legiuitoare române au votat pentru nefericiții din Sicilia suma de 200,000 lei.

Fondul cultural. Domnul Dr. Ioan Margita, avocat în Geoagiu, a dat pe seama fondului cultural arhidiecezan 100 coroane și s'a obligat a mai da 300 coroane, la o altă deci 400 coroane.

Comisie de istorie. Ministrul de culte și instrucție al României a prezentat un proiect de lege corporului legiuitoare române, prin care cere înființarea unei comisii istorice pe lângă ministrul de culte și instrucție publică, în scopul, ca să adune și publice tot ce se referă la trecutul neamului românesc. Membrii comisiei se numesc prin decret regal pe timp de 7 ani, dintre profesorii universitari, membrii ai Academiei Române și alți specialiști în ale istoriei naționale române.

Judecător român decorat. Maiestatea Sa a conces, ca judele de Curie, domnul Iosif Popu, să fie trecut la pensie, la cererea proprie. Cu ocaziunea aceasta, Maiestatea Sa l'a distins în vederea serviciilor lungi și credincioase aduse justiției maghiare, cu crucea de cavaler a ordinului leopoldin.

Advocat nou. Am onoare a aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocațională în Reghinul Săsesc, (Piața mare, casa Orbonaș, lângă judecătoria regească) Dr. Eugen Truția, avocat.

Pentru catedrală. George Zaharie și soția Maria au donat la fondul catedralei din Sibiu suma de zece coroane.

Noi doctori. La universitatea din Cluj au fost promovați la gradul de doctori în științele juridice domnii R. Muntean și Ios. Macavei.

† **Iosif Criste,** proprietar, notar în retragere, președinte al corporațiunii grănițarești din Dobra, membru al Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român, membru în direcțiunea institutelor de credit și economii „Grănițerul“ din Dobra și „Progresul“ din Ilia, membru în congregația comitatensă, membru în sinodul și comitetul protopresbiterial, și președinte al clubului partidului național din cercul Dobrei, a decedat în mod subit în 16/29 Ianuarie a. c. în etate de 61 ani, în al 29 lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești i-au fost depuse spre vecinică odihnă în cimitelul gr. or. din Dobra, eri, Duminecă, în 18/31 Ianuarie c.

Pentru soldații din Bosnia. Darurile adunate din partea comandamentului de corp din Sibiu, pentru a fi împărțite soldaților noștri din Bosnia și Herțegovina, reprezintă în bani 16,988 coroane 49 fileri, la care sumă a contribuit, nu numai populațiunea civilă, ci și ofiterimea. Încheierea colectei s'a făcut în 12 Ianuarie n. Lista contribuțiilor e espusă spre vedere publică în cancelaria comandamentului de corp. Dnul comandant de corp aduce mulțumită pe calea aceasta tuturor contribuțiilor, și mai ales colectanților, asigurându-i pe toți, că prin aceasta acțiune patriotică s'a dat o nouă dovadă despre legăturile intime, cari există între populațiunea civilă și miliție.

Tolstoi și Edison. Renumitul american Edison, care e bun amic al contelui Leo Tolstoi, a trimis la Iasnaia-Poliana pe un reprezentant al său, ca să înduplece pe Tolstoi să rostască pentru fonograf unele din lucrările sale literare remarcabile. La început Tolstoi a refuzat, — mai târziu totuși s'a învoit și a vorbit la fonograf două schițe dintre cele mai frumoase în limba rusească și franțuzească; reproducerea lor se face acum cu aprobarea autorului.

Execuțiuni în Rusia. În trei orașe rusești, în Chiev, Elizabetograd și Iecaterinoslav au fost executați într-o singură zi 22 de revoluționari osândiți; în Orenburg au fost spânzurați în ajunul bobotezei trei condamnați minori, dintre cari unul cu numele Coriakîn, bolnav de tifos, a fost ridicat din patul de boală și dus la spânzuraătoare, — povestesc martori cari au văzut faptele.

Asfixiați de gazuri. Într-o odaie a unui azil de noapte, cum se anunță dintr-un oraș al Germaniei, au fost găsiți alături de minăașă șapte drumeți meseriași, toți asfixiați. Călătorii sosiseră seara la azil și în lipsă de alte odăi s'au adăpostit într-o cameră fără sobă și fără ferestri. Au instalat însă repede o mică sobă, încălzându-o cu cărbuni de lemn; iar aerul veninos, năpădind camera, i-a omorât.

Intâmpinare. Primim din Sebeșul sășesc o scrisoare mai lungă, a cărei esență e următoarea: Nu e adevărat, că domnii dela „Munca“ au absentat în mod ostentativ, cum spunea corespondentul nostru în numărul 4 al acestui ziar, dela petrecerea de Anul nou, fiindcă din cei 15 membri din comitetul revistei „Munca“, opt au luat parte la petrecerea aranjată, unul e dus la America, altul a fost dus de acasă, iar 5 au fost împedecați să iee parte. Dacă e așa, corespondentul i-a apostrofat pe nedreptul.

Instrucțiunea militară obligatorie introdusă în școlile primare și secundare de băieți din România, în puterea legilor din 1906, a pricinuit multe neajunsuri învățământului. Ministrul instrucțiunii publice din România, dl Sp. Haret, a depus deja pe biroul camerei un proiect de lege prin care se abrogă legea privitoare la instrucțiunea militară în școli. Proiectul adică voințe să desființeze militarizarea învățământului. Ministrul, în espunerea sa de motive, arată relele isvorâte din militarizarea școlilor, zicând că trebuie făcută deosebire între instrucțiunea militară în școli și între „militarizarea învățământului“, adică punerea învățământului sub dependența instructorilor militari, cari nici nu pot avea chemarea de-a crește copii, (acestor instructori militari nu li se cer alte cunoștințe, de cât trei clase primare și nu sunt puși sub autoritatea ministrului de instrucție, ci sub autoritatea ministrului de război) prin urmare trebuie luate precauțiunile cuvenite. Privitor la școlile normale de învățători (identice cu preparandii noastre) ministrul cere organizarea militară, restabilindu-se o lege dela 1896, cu scop ca normalisții să poată fi utilizați pentru instrucțiunea militară, și pentru trebuințe militare.

Ninsoare la Roma. Străzile și acoperisurile caselor din Roma și împrejurimi sunt acoperite cu o zăpadă respectabilă pentru sudul Europei. Tramvaie și trăsură abia circulează.

Piesa „Messina“. Cutremurul sicilian a fost utilizat pentru scenă: Max Novak a scris o piesă teatrală într'un act, sub titlul „Messina“, care se va reprezenta la Berlin.

La fondul „Victor și Eugenia Tordășian“ pentru înzestrarea fetelor sărace au mai dăruit: Nicolae Țăturea, inv. în Drăgus, 20 bani; protopresb. milit. cavaler al ordinului Francis Iosif, Pavel Boldea 1 cor.; Dr. Ioan Dobre, prof. din prilegiul onomastice, 2 cor.; Ioan Samoilescu, paroh în Lunca, soția sa Frica n. Bura și copii lor Liviu, Ana și Aurel, 2 cor.

Bal în Abrud. Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur învecin la balul mascat (domino) ce-l va aranja Vineri în 12 Februarie (ziua de Trei Sfinți) 1909 în sala cea mare a hotelului „Detunata“ din Abrud.

Bal în Brașov. Balul reuniunii femeilor române din Brașov, se va ține Joi în 29 Ianuarie st. v. (11 Februarie st. n.) 1909, în sălile redutei orașenești. Doamnele și domnișoarele române se vor prezenta în costum național.

Producțiune școlară. Corpul învățătoresc dela școala greco-ortod. din Poplaca a aranjat o producțiune școlară eri Duminecă, în 18/31 Ianuarie 1909, în sala festivă a școlii de acolo.

Cărți și reviste.

Poezii, (din hârtiile unei moarte) de Maria Mavrodin, cu o prefață de N. Iorga. Valenii-de mună, ed. soc. „Neamul Românesc“, 1908, 1 volumăș de 93 pp. Prețul 60 de bani.

Carte de bucate „Poftă bună“, partea I și II de Zotti Hodos, Caransebeș, 1909. Un volum de 336 pagine. Prețul 3 coroane. De vânzare la autoară în Sibiu și la librării. — Cartea acum apărută, în nouă ediție, cu un adaus de rețete noi, conține cele mai bune rețete din bucătăria practică și modernă. Este cea mai căutată carte de bucate românească.

Schițe vesele, nuvele de George Banetti, un volum de 100 pagini, prețul 30 bani, a apărut în „Biblioteca pentru toți“ numărul 401. Dl George Banetti este unul dintre scriitorii noștri cei mai apreciați, ca poet și prozator. Lucrările sale publicate de mai toate revistele și ziarele, au făcut și fac deliciul tuturor admiratorilor dlui Banetti, care se distinge printr-o vervă scânteietoare și prin un humor vesel și sănătos. De vânzare la toate librăriile. Catalogul complet al acestei „Biblioteca pentru toți“ a se cere gratis la Librăria Alcalay, București.

Oficială.

Voind a încheia socotelile congruei pe semestrul 1/909 — toți aceia preoți, cari încă nu și-au ridicat congrua, sunt poftiți a trimite subsemnatului oficiu — fără amânare — chitanțele.

Oficiul de cassă arh.

Posta redacției.

Dlul T. M. și M. O. Intimpinarea trimisă nu o putem publica, de o parte, fiindcă e prea întârziată, de altă parte, fiindcă e prea personală.

Dlul Z. M. în O. Nu se poate publica.

Teatru german.

Luni: Der Abt von St. Bernhard, dramă în 4 acte.

Marti: după amiază la orele 3 opera Iohann II, sara la 7 ore opera Das süsse Mädel.

Cereți întotdeauna Aspirin în „Tabletele noastre originale“.

Fabricile de colorare, odinioară Friedr. Bayer & Co., Elberfeld.

Din public.⁴)

Mulțămită publică.

Pentru îmbrăcarea școlarilor săraci dela școala rom. gr. or. din Brad au binevoit a contribui următorii:

Comuna politică Brad 200 cor., societatea „12 apostoli” 30 cor., „Crișana” Dr. P. Oprea și soția, Dr. I. Popp, câte 20 cor., Firma „Frații Kugel” 10 cor., Dr. Buchruker și E. Comșa, câte 5 cor., V. Boneu și R. Coțoiu, câte 4 cor., Aurelia Damian, P. Rimbaș, Iuliu Pap. Catița Rusu, A. Feier, A. Damian, A. Draia, I. Safta, N. Obădău, I. Cutean, S. Cutean, I. Stanciu, Gr. Boneu, Nicolae Onea, G. Impărat, I. Impărat, Av. Feier, L. Irodenoș, Dr. T. Tisu, I. Fărău și soția, I. Keri, S. Albu, E. Sclovan, Tr. Vostinar, A. Demetriu, Abraham I. rē, Berkovits H., Dr. Kugel D., Kugel S., M. Bogdan, Tecla Popa, M. Werczel, I. Zărna, S. Filip, I. Șortoc, T. Popa, I. Anghel, E. Florea, A. Costin, câte 2 cor., laolaltă 80 cor., G. Părau, I. Perian, M. Bogdan, I. Henteș, D. Maniu, G. Jula, I. Valentin, A. Radu, N. Simon, I. Omets, T. Radovici, N. German și soția, C. Golcea, L. Golcea, T. Oțel, P. Costea, A. Toader, N. Costea, N. Costea, N. Cainap, M. Muntean, A. Banciu, P. Florinca, M. Bolcu, T. Tisu, Roth S., Weszely, Skopovics, N. Timbuș, M. Giurgiu, M. Bogdan, I. Dragoșă, Ir. Papp, Vas. Cruciu, G. Jula, G. Costea, D. Giurgiu, G. Stefan, L. Pârva, M. Feier, Cr. Băianț, Stiopa Flore, Ancaș Costan, P. Bordea, T. Herța, I. Golcia, fiecare câte 1 cor., toți 46 cor.

Pavel Pop 60 fileri, G. Feier, I. Furduiu, Al. Săbău, I. Săbău, câte 40 fileri, toți 1 cor. 60 fil. Suma totală 449 cor. 20 fil.

Din această sumă s'au cumpărat: 7 cojoare în preț de 39 cor. 20 fil., pănură de cioareci 61 m. cu 139 cor. 60 fil., barchet pentru haine fetelor de 64 cor. 30 fil., 13 perechi cizme cu 138 cor., 1 păr. papuci cu 8 cor., pentru cusut s'a solvit 8 cor. 60 fil., un rocuț gata cu 6 cor., 6 lăbăruțe cu 26 cor., 4 perechi opinci cu 4 cor.

Restul se administrează cassei bisericești. S'au provăzut cu vestimente 82 școlari. Binefăcătorilor le exprimăm mulțămită.

Brad, 29 Dec. 1908

Dr. Pavel Oprea Pavel Lazur
prezident. comit. parohial. not. com. parohial.

Cu ocaziunea petrecerii aranjate din partea inteligenței române din Boșorod, tractul Hațegului, în favorul nou edificăndei bisericești din loc, în 10 Ianuarie st. n. 1909, au binevoit a contribui cu suprasoliri benevole următorii: Dr. Ajtey Aladár adv. în Hațeg, și deputat dietal, 10 cor., Nicolau Popa, preot în Boșorod, Toma Popovici inv. în Boșorod, Iustin Târgovețiu inv. în Boșorod, Rudolf Murășian întreprinzătoriu în Boșorod fiecare câte cor. 1-80, Nicolae Berariu, preot Bejan cor. 3-40, Avram Popa econ. Hertegani cor. 2, Ioan Samoilescu, preot Luncani cor. 5, Sebestean Ciocan, preot Valea Sângelui cor. 2-20, Avram Boticiu teolog Hertegani 40 fil., Ioan Ghișoiu pract. not. în Cănelul de jos 40 fil., Ilie Bura inv. Dăneul mare 40 fil., Aurel Popovici prop. Boșorod 20 fil., Ioan Nedelca Chitid cor. 2-80, Czitron Adolf comer. Boșorod 80 fil., Schălat Gyula Hunedoara cor. 2, Schălat Béa cor. 2, Vasile Târgovețiu inv. pens. Măgheruș cor. 13-60, Grünbaum Ignátz comer. Chitid cor. 4, Demeter Eli, cadet oficeriu cor. 3, Constantin Baicu inv. Orăștie cor. 2, Izrael Gustav comer. Boșorod cor. 5-20, Dr. Vajna Farkas adv. Hațeg 5-20, și Kohn Iozsef comer. Boșorod 2 cor.

În total s'a încasat suma de 132 cor. 20 fil., din cari substragându-se spesele în sumă de 79 cor. 32 fil., a rezultat un profit curat de 52 cor. 88 fil., care sumă s'a și administrat episcopiei bisericești.

Atât marinimoșii suprasolvenți cât și participanții primească și pe această cale cele mai călduroase mulțămite, atât din partea subscrisului cât și din partea parohienilor pentru obolul dat pe altarul Domnului.

Boșorod, la 24 Ianuarie 1909.

Nicolae Popa
paroh gr.-ort. român.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Nr. 789/1908.

[22] 2-3

Concurs.

Pe baza §-lui 63 din Statutul Organic, combinat cu §. 23, punct 5, și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul național-bisericesc al metropoliei noastre sub Nr. 136 din 1888, prin aceasta, conform ordinului Preaveneratului Consistor arhiepiscopar Nr. 8014 Plen. din 19 Decembrie 1908 se publică concurs pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în nou-înființatul tract al Geoagiului.

Fiitorul protopresbiter ca atare, până la devenirea în vacanță a parohiei centrale Geoagiului de jos-Suseni, unde și până atunci își va ține cancelaria, va ocupa parohia vacantă Feredeu.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. venitele parohiei de clasa III. Feredeu, statorite în coala B. din întregirea venitelor preoțești dela stat;

2. venitele protopresbiterale, anume: salariul din dotațiunea statorită din fondul „Rudolfin” împreună cu repartițiunea protopresbiteratului cu adaosul de salariu;

3. tacsele, ce incurg pentru vizitarea comunelor tractuale și pentru alte funcțiuni speciale.

Concurenții au să documenteze cualificațiunea prescrisă prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888, și concursurile lor instruite cu toate documentele necesare, să le aștearnă consistoriului arhiepiscopar în restimp de 30 de zile dela prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român”, alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricile indicate în convocatul regulament congresual, §. 12.

Concursurile, intrate după expirarea termenului de concurs, nu se vor lua în considerare.

Szászváros, Orăștie, 28 Decembrie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Geoagiului, (Algyógy).

Vasile Domșa

adm. protopresb.

Nr. 600/1908.

[11] 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei Stremțin (ol. II). se eserie concurs, cu termen de 30 zile, dela prima publicare — conform ordinului consistorial de dto 9 Decembrie 1908 Nr. 13911 Bis.

Venitele sunt cele fasonate în coala B. pentru intr-girea dotațiunii dela stat, — cu adaosul că: fiitorul paroh va avea să dea parohului, de până acuma Irimie Iliescu, până ce acesta trăește 200 cor., iar după moartea lui, minorenilor anual 100 cor., până vor ajunge la maiorenitate; și că a treia parte din venitele stolare compet cantorului.

Petițiunile se vor așterne subscrisului oficiu, în termenul susindicat, fiind concurenții datorii a se prezenta, în termenul reglementar, în o Duminecă sau sârbătoare în biserică, spre a cânta resp. a slugi și predica.

Alba-Iulia, 31 Decembrie 1908.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
p. otopresbiter.

Nu e necesară reclama.

Fiecare om știe, că

I. școală de vierit, Riomfalva

alui Simon Nemenz

are cele mai frumoase vițe de vie altoite.

Se trimit gratis și franco cataloage cu ilustrațiuni. [306] 17-36

Ad. Nr. 3/909.

[23] 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III din Berivoi-mici (Berivel), protopresbiteratul Făgăraș, se eserie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Reflecții să-și aștearnă rugarea cu documentele recerute, conform Regulamentului pentru parohii până la termenul pus, subsemnatului oficiu, având a se înfățișa în sfânta biserică, din Berivoi-mici pentru a cânta respective a oficia și cuvânta.

Făgăraș, în 8 Ianuarie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 4/1909 of. ppresb.

[21] 2-2

Concurs.

Pe baza înaltului ordin consistorial dto 31 Decembrie 1908 Nr. 14,920 Școl. prin aceasta se publică concurs cu termen de 15 zile — dela prima publicare în „Telegraful Român” — pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din comuna Borent, protopresbiteratul Cetatea de piatră pre lângă următoarele emolumente;

1. Salariu fundamental 600 cor. (300 cor. din repartiție pe popor iar 300 cor. din ajutor dela Preaven. Consistor arhiepiscopar).
2. Lemne pentru încălzitul salei de învățământ și a locuinței învățătorului 16 m. c.
3. Locuință în natură și grădină.

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște.

Primește depuneri spre fructificare cu 4%, pe lângă un termen de anunț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri să plătesc după starea cassei și fără anunț.

Darea de camete o plătește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și pe cale postală cu cecuri.

Imprumuturi acoardă pe cambii, pe obligațiuni cu caventi, pe ipotecă, precum și ca credite de cont-curent pe lângă asigurare hipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Etalonul de interese variaza între 8% și 6% netto după mărimea imprumutului și asigurarea oferită.

(339) 16-20

Direcțiunea.

Au apărut:

Compoziții românești de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărțitor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit ca mine nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducească.
Trageți voi boii!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărca.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brău I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Tarina.
Învărtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brău II.

CAIETUL III.

Brău III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învărtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brău IV.

Prețul unui caiet: cor. 4—
fr. 5—

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhiepiscopară Sibiu (Nagyszeben).

Editura și tiparul tipografiei arhiepiscopare.